

pšenico. In tako so, spoštuječ demokracijo, sklenili: Ves ta tisk bomo pošteno obdavčili.

In zdaj pripravljajo tak zakon.

Preprosta poanta: Takšen zakon bi bilo treba čimprej sprejeti tudi v Sloveniji. Res je, da v odprti, demokratični družbi vznika vse, pšenico posejš, plevel se zaseje sam. Tudi na drugih področjih vsakdanjega življenja smo se že zdavnaj privadili, da je nekaj nujno potrebno, drugo pa samo neizbežno, v mlečni restavraciji na primer so cene neprimerno nižje kot v nočnem lokalu. Pa se nam zdi to normalno. V deželi, kot je Jugoslavija, kjer je nepismenost še zmerom družbena rana in kjer je še do nedavnega veljalo, da je tiskana beseda že sama po sebi vrednota, kulturno dejanje, se tudi v tem trenutku, ko doživljamo pravo eksplozijo tiska, skuša plasirati sleherna publikacija kot dejanje napredka, večje kulturnosti in demokracije. In vendar terja sleherna zreła družba tudi sposobnost, da zna ločiti koristno od dopustnega. Ves ta tisk, od brezidejno meščanskega do civilizirano pornografskega, je že po svoji naravi tak, da ga javni toživec po službeni dolžnosti ne prebira, ker ni paragrafov, s katerimi bi meril njegovo družbeno škodljivost, zato nam ne preostane drugega, kot da zberemo v sebi potreben pogum in za vrsto žurnalističnih žanrov ugotovimo, da niso niti kultura niti vzgoja niti razvedrilo, temveč preprosto to, kar so, se pravi, dobro idoče potrošniško blago. Sleherna razumna družba »nabije davek«, preprosto rečeno, predvsem na tiste produkte, ki prinašajo največ dobička, zlasti še, če je ta dobiček v nesorazmerju z vloženim delom. Mi poznamo poseben davek na nepotreben uvoz (vsaj zadnje čase), koliko nepotrebne uvoza, ki pa ni obdavčen, je prav na področju omenjenega tiska?

Kulturne skupnosti, ki bi rade tudi znotraj sebe samih razvile globljo vse-

binsko dejavnost, bi prav gotovo lahko bile pobudnice za sprejem takšnega zakona pri nas. Sprejem takšnega zakona bi moral nesramežljivo vsebovati v sebi dvoje ciljev: ustaviti škodljivi pohod takega tiska, tisti del pa, ki se bo kljub takemu zakonu ohranil, naj plačuje družbi svoj obolos, ki naj ga potem ta družba koristno kje drugje uporabi.

Vse dosedanje razprave, vsi dosedanja pozivi, da je treba šund, pornografijo in podobno zaježiti, ker da je sramota na obrazu naše družbe, niso kaj prida zalegli, nasprotno: prav ta dejavnost se veselo širi in udomačuje tudi pod znamenjem demokracije in socializma. In vendar so bile vse te razprave zelo zavzete, kot pravimo, tudi dobro mišljene in prihajale so z dovolj avtoritativnih forumov, političnih in kulturnih.

Sprejetje takšnega zakona ne bi bil nikakršen udarec niti demokraciji niti naši samoupravnosti, bil pa bi prav gotovo dokaz naše demokratične zrelosti in samoupravne odgovornosti.

Da takšen zakon sprejmemo, najbrž ni prepozno, prezgodaj pa tudi ne.

C. Zlobec

DENARJA NI, DENAR JE

Pesem je res stara, pa tudi nova, saj je od danes, pa tudi jutrišnja je, saj je očitno, da se bomo s tem še srečavali. In prav to je žalostno. Naša megalomanija je kot poredni škrat iz pravljičnice, neuničljiva, če jo lopneš po glavi tu, ti že pokuka na dan kje drugje, trdoživa, neulovljiva.

Naše časopisje je pisalo, kako da so zijali tam nekje v bogatem New Yorku, ko so odprli kuverte in ugotovili, da je Beograd najboljši ponudnik za šahovski dvoboj stoletja. Čeprav je dolar ameriška nacionalna valuta (med drugim), ga je v Beogradu mogoče nstrgati več kot v bogatem Chicagu. Se-

veda: čudili so se tisti, ki nas ne poznajo, mi pa smo že vnaprej vedeli, da ga ni, ki bi se upal tekrovati z nami, mi smo že vnaprej vedeli, da ne bo dileme Beograd ali Chicago, New York, Moskva, Paris, Buenos Aires, temveč da se bo boj odločal na relaciji Beograd—Bled—Umag—Sarajevo. No, zmagalo je vsaj dostojanstvo: prestolnica države. Kot je že prej za biko-borbo, na kar so bili naši državljani prav posebno ponosni.

Presenečenje torej za svet, za nas samo dosledna logika. Znamenja te logike je bilo čutiti že prej: Fischer je s pomočjo nekega našega advokata iztržil od neke redakcije nekaj milijonov, ker je neki njegov oboževavec (novinar), pa še zelo velik osebni prijatelj, kot so zatrjevali po časopisih, brez pooblastila širil pri nas mojstrovo slavo in ljubezen do njega, potem so nekje na istrski obali ponudili amerškemu mojstru parcelo za vilo (kot svojčas Črnogorci za Pontijeve), hudo je namreč moralo biti našim širokosrčnežem, ko niso podobne pozornosti mogli izkazati tudi Spaskemu, ker Sovjeti se menda ne smejo kar tako tožariti v tujini in kupovati ali sprejemati v dar gradbenih parcel na tujem — skratka: kolikor smo le mogli, smo ustvarili ustrezno ozračje, da se je konec koncev le izkazalo, da je ravno Jugoslavija tisti popek sveta, na kate-rega sta usodno privezana oba velika šahista. Investicija seveda ni ekonomska, to vsi vemo, dobiček iz takega svetovnega cirkusa bi znali iztržiti kje v Chicagu, toda Američani očitno ni-

majo dovolj denarja, da bi ga investirali v takšno podjetje, čeprav je Fischer njihov človek, pa tudi Sovjeti ne toliko patriotizma, čeprav je Spaski njihov človek.

Pri nas gre kajpak za globok moralni čut: Vsi vemo, da gre pri tem dvoboju za svojevrstno prestižno konfrontacijo med obema velikanoma, med ZDA in SZ. Pomislite: če bi bil dvoboj v Ameriki in bi Fischer zmagal, kako mučno bi bilo sredi sovražnega kapitalističnega sveta poraženemu Spaskemu, in narobe: če bi bil dvoboj v Sovjetski zvezi in bi zmagal Spaski, le kako bi poraz prenesel Fischer? Nič manjša mineštra ne bi bila, če bi se zgodilo obratno, če bi Spaski zmagal v New Yorku ali Fischer v Moskvi.

Beograd pa je mesto, ki nudi dovolj slave zmagovavcu in dovolj tolažbe poražencu, obema pa neskončno veliko čiste, nesebične ljubezni, pretehtane in izplačljive v dolarjih. Resda meče nekaj sence na to plemenito ljubezen znano dejstvo: kdor zmore, pač zmore. Naša plačilna bilanca s tujino je pač že dolga leta izredno ugodna, v stalnem suficitu. Toda kljub temu, ljubezen je le ljubezen.

Pa tudi za tradicijo gre: tudi Bur-tona smo kraljevsko plačali, z združenimi močmi cele države tako rekoč. Glavno je, da svetu pokažeš!

In to mi znamo, znamo, o bog, kako dolgo že in kako dobro znamo, da nas bo še dolgo bolega glava od te vražje spretnosti.

C. Z.

DROBEC IZ PREŠERNOSLOVJA

V stavku iz Prešernovega sporočila Vrazu, citiranem v članku Z zaupanjem v slovensko kulturo (Sodobnost 1972, št. 1), mora namesto grškega »ho Hreistos« stati pravilno »to Pan«, natisnjen v oklepaju. Izvor napake je v Zbranem delu Franceta Prešerna (Naša beseda, 1969, ur. podpisani), kjer je na mesto, kjer bi moral stati »ho Hreistos«, postavljen »to Pan«, in narobe. Tu je do napake vsaj posredno prišlo zaradi težav, ki jih prešernoslovju povzročata navedeni mesti.